

Sevgi Bahçesinde Gül Yetiştirmek 4

– Ali ÖZKANLI · 28 Haziran 2009

Eğitimin mayası sevgi ve şefkattir. Eğitim sevgiyi öğretmeli ve sevgiyle yapılmalıdır. Özellikle çocuklar için sevgi çok önemlidir. Çocukların sevgiye daha çok ihtiyacı vardır. Onlar sevgiyle büyür ve sevgiyle eğitilirler. Çocuk sevgi gördüğü kişiye bağlanır, onu dinler, onun gibi yaşamaya çalışır. Sevgi çocuktaki yönelişlerin geliştirilmesini sağlayan kaynak durumundadır. Bu yüzden eğitimin ana hedeflerinden birisi de sevgiyi öğretmek olmalıdır. Eğitimde sevgi ve şefkatle yaklaşmanın önemini anlatmakla bitiremeyiz.

İnsanlığın iftihar tablosu olan Rasululah (s.a.v) bütün insanlara sevgiyle yaklaşıyor, bütün insanları kucaklıyordu. Peygamberimiz (s.a.v) çocuklara karşı daha çok şefkatliydi ve onlara sevgiyle muamele ediyordu. Râfi b. Amr (r.a) hadisesi bunun güzel örneklerinden birini oluşturmaktadır. Yanına suçlu olarak getirilmesine rağmen, O kesinlikle kızmıyor, cezalandırmıyor ve her şeye rağmen şefkatle yaklaşıyordu. Çocuğa yavrum diye hitap ediyor, onun başını okşuyor ve ona dua ediyordu. Yanlışların düzeltilmesinde ve istenilen davranışı kazandırmada elbette ki cezalandırmanın eğitimde önemli bir yeri vardır. Fakat bunun yeri ve zamanı iyi belirlenmelidir. Yanlışın düzeltilmesi konusunda öncelikle nasihat etme ve sevgiyle yaklaşma daha etkili olabilir. Özellikle çocukların hatalarına karşı daha müsamahalı ve affedicili olmak gerekir. Çünkü çocuklar çok defa yaptıkları yanlışın farkına bile varmazlar. Böyle durumlarda çocuğa kızmak, cezalandırmak hatayı düzeltmez, bilakis daha büyük yaralar açabilir. Bazı davranışların kazandırılmasında ve hataların düzeltilmesinde sevgi ve şefkat daha etkili olacaktır.

Çocukları dinleme, onların dünyalarına girmek çok önemlidir. Çocukları anlayabilmek için onları dinlemek ve dünyalarına girebilmek gerekir. Onların apayrı dünyaları vardır. Buldukları yaşa göre, sahip oldukları bir takım duygular ve özellikler vardır. Onların zihni henüz her şeyi tam anlamıyla ölçüp tartamaz. Bu durumda yapılması gereken onları çok iyi tanıyıp, onların düşünce ve duygularını hesaba katmak olacaktır. Birçok anne baba çocuğun davranışlarını anlayamadıklarını söylerler, ama anlamak için onları hiç dinlemezler. Râfi b. Amr (r.a) hadisesinde Peygamber Efendimiz (s.a.v) ona hiçbir şey söylemeden önce niye yaptığını soruyor ve onu konuşturuyor. Çocuk yemek için taşıdığını söylüyor. Karnı aç olan bir çocuğun, karnını doyurmak için böyle bir şey yapmasını tabii karşılamak lazım. Çocuk yaptığı yanlışın farkında olmayabilir. Böyle bir durumda çocuğun niyetini ve düşüncelerini anlamak çok önemlidir. Çocuklar ne yaparsa yapsın, hemen kararımızı vermeden önce onları dinlemeliyiz. Onun dünyasına girip onu anlamaya çalışmalıyız. Çocuklar çok defa yanlış yaparlar, fakat yaptıkları yanlışın farkına varmazlar. Büyükler ise genelde, çocuğu bir büyük gibi değerlendirir, büyük insandan beklenebilecek davranışları beklerler. Yanlış yapınca da çocuklara kızar veya cezalandırırlar. Çoğu zaman çocuğu dinlemeye bile gerek görmezler. Çocuk ise, niye cezalandırıldığını veya niye bu kadar sert tepkiyle karşılaştığını anlayamaz. Büyüklerin kendisine kötülük ettiğini veya sevmediğini düşünebilir. Bunun için çocuğun duygu ve düşüncesini öğrenmeden çocuğu yargılamak ve cezalandırmak doğru olmayacaktır.

Dua etme, çocuğa her konuda Allah'a yönelmek, her şeyi O'ndan istemek gerektiği mesajını verir. İnsan, ihtiyacı olan her şeyi Allah'tan istemeli, O'na yönelmelidir. Bir kişi üzerine düşen görevleri yaptıktan sonra işini Allah'a havale etmeli, o işin olması için Allah'tan yardım dilemelidir. Çocuğun din eğitiminde büyükler çocuğa ne zaman ve nasıl dua edilmesi gerektiğini zamanı geldikçe göstermelidir. Aynı zamanda eğitimciler ve anne babalar, çocuğu güzel bir şekilde terbiye etmek için Allah'a dua etmelidir. Sözlerin tesirli olmasını ve neticeye ulaşmayı Allah'tan beklemelidir. Özellikle anne ve babanın çocuğuna dua etmesi çok önemlidir. Çünkü anne ve babanın çocuğuna yaptığı dua kabul olmaktadır. Bir anne baba çocuğuna samimi ve içten dua ederse, bu dua daha makbul olur.

Çocuğu anne-babanın okşaması veya herhangi bir şekilde fiziksel temasta bulunması, onun için bir mükâfattır. Bu temas başını veya yanaklarını okşama, sırtını sıvazlama, kucağına alma, öpme, elini tutma şeklinde olabilir. Çocuk böyle bir dokunuşla sevildiğini anlar, dokunan insanın kendine olan yakınlığını hisseder. Aynı zamanda kendini güvende hisseder, dokunan insan tarafından korunduğunu fark eder ve yalnız olmadığını anlar. İnsanlar arası iletişim açısından da fiziksel temas çok önemlidir. Dokunma ve fiziksel temas sözsüz iletişim aracı olarak kabul edilir. Böyle bir temasla kişi duygularını daha kolay ifade edebilir. Özellikle çocukların gelişimi açısından dokunma çok önemlidir ve aynı zamanda onlar için psikolojik bir ihtiyaçtır. Bazı araştırmalar kucağa alınıp sevilmeyen ve okşanmayan çocukların bir takım ruhî hastalıklara sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Dokunma bir insana, sen benim için önemlisin, ben senin yanındayım, seni yalnız bırakmayacağım mesajını verir. Hiçbir söz böyle bir mesajı verme konusunda dokunma kadar etkili değildir. Bir babanın veya öğretmenin, çocuğun başını şefkatle okşaması, saatlerce konuşmaktan daha etkili olabilir. Anne babalar ve öğretmenler, çocuklara sevgilerini sadece sözlerle ifade etmekle yetinmemelidirler. Çocuğa dokunarak, başını ve yanaklarını okşayarak, sırtını sıvazlayarak onlara olan sevgilerini daha yakından ifade etmek gerekir. Dokunma, sözlerle ifade edilemeyen duyguları ortaya koyacaktır. Kâinatın Efendisi (s.a.v) yukarıda anlattığımız olayda, Râfi b. Amr'ın başını okşaması çok şey ifade etmektedir. Suçlu olarak karşısına getirilen çocuk, korku içerisinde ve belki de kendisine verilecek cezayı beklemektedir. Böyle bir durumda çocuğun başını okşama, ona sevgisini ifade etmenin yanında, korkma! Ben senin yanındayım, seni koruyacağım mesajı da verebilir. Böylelikle çocuk, korkularından emin olacak ve kendini güvende hissedecektir. Aynı zamanda böyle bir mesaj ve böyle bir yaklaşma suçların önüne geçme açısından da önemlidir. Çünkü kendisine şefkat ve ilgi gösterilen çocuk, bunu karşılıksız bırakmayacak ve kendisine yakınlık gösteren insanları mahcup etmemeye çalışacaktır.

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) insanlara tesir etmesi ve onlar üzerinde büyük değişikliklerin sebeplerinden birisi de, eğitime dair metot ve ilkeleri çok güzel uygulamasıdır. Onun kullandığı metot ve ilkeler, sadece yukarıda bahsettiğimiz birkaç hususla sınırlı değildir. Allah Resulü'nün (s.a.v) hayatına baktığımızda, çocuk eğitimi açısından çok zengin bir kaynak olduğunu görebiliriz. Eğitim faaliyetlerine örnek olması için, Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) hayatı dikkatli bir şekilde incelenmeli ve günümüze ışık tutabilecek prensipler değerlendirilmelidir.

Gönülleri sevgi merkezli eğitime hazırlamanın vaktidir. Anneler, babalar öğretmenler, kafalarından önce kalplerini açmaya hazır olmalılar. Çünkü yeni nesilleri daha çok insan yapmanın başka yolu ve imkânı kalmamıştır. Sevgi merkezli eğitimin ilkokulu, evdir. Evde başöğretmen, şefkat kahramanı anne, öğretmen de babadır. Ne var ki, babaların annelere gerektiği kadar destek vermediğini çoğu şikâyetlerden anlamaktayız. Birçok baba, hala işin vahametini tam olarak anlamış görünmüyor.

Biz büyükler, günde kaç kere nefretimizi, kaç kere sevgimizi söyleriz. Her gün ne kadar şikâyet, ne kadar şükür duyulur dilimizden... Yani çocuklarımız, nefreti mi öğrenirler bizden, sevgiyi mi? Çünkü onlar bizden duyduklarını ve gördüklerini öğrenirler. Bütünüyle bizi taklit ederler. Özellikle de okula başlayınca kadar, anne babalar olarak örnekleri biziz... Küçükler, önce evet demeyi mi, yoksa hayır demeyi mi öğreniyorlar. Çocuğunuzun ilk söylediği kelimeler arasında, "Seviyorum" da var mı? Eğer bu kelime dünyalarına geç giriyorsa, sorumlusu anne baba olarak, bizler değil miyiz?

Çocuklarımızın, bizim paramızdan çok yüreğimize ihtiyaçları vardır. Bazı babalar, sevgi ve şefkat meselesini annelere ihale ediyorlar. Anneler tabii ki şefkat kahramanlarıdır... Ama kesin olarak bilelim ki, hiçbir anne, hiçbir babanın bıraktığı boşluğu dolduramaz. Bu bakımdan babalar da çocuklarına gönüllerini açmalı, kendilerini bir para makinesi durumuna düşürmemelidirler.

Bazı anne babalar da, iyi bir okul seçerek, eğitim işinden kendilerini kurtardıklarını sanıyorlar. Dünyanın en kaliteli okulu ve en candan öğretmenleri bile, ailenin bıraktığı açığı kapatamaz. Evinden mutlu çıkmayan çocuğu, okul mutlu edemez. Çocuğun okuldaki başarısı da, sevgiye ve şefkate doymuş bir gönülle evinden gelmesine bağlıdır.

Eğitimci anne babaların ikinci adresleri, çocuklarının okulu olmalıdır. Anne babanın içinde aktif olarak bulunmadığı eğitim eksiktir. Evi biraz okul, okulu da biraz ev yapmalı; anne babaları biraz eğitimci, öğretmenleri de biraz anne babalaştırmalıyız. Ancak bu dayanışma ile çocuklarımızı geleceğe hazırlayabiliriz.